

Nr 49.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för vetenskaplig bearbetning av vissa, av professor J. G. Andersson hopbragta ostasiatiska arkeologiska samlingar; given Stockholms slott den 22 januari 1926.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför här efter:

Vid anmälan den 7 januari 1925 av anslagsbehoven under riksstatens för budgetåret 1926—1927 åttonde huvudtitel hemställde jag, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag till vetenskaplig bearbetning av den s. k. Kinakommitténs ostasiatiska arkeologiska samlingar, för ändamålet beräkna för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 58,000 kronor. Vad jag sålunda föreslagit blev av Kungl. Maj:t bifallet. Jag anhåller nu att få återkomma till denna fråga.

Vetenskaplig bearbetning av vissa, av professor J. G. Andersson hopbragta ostasiatiska arkeologiska samlingar.

År 1920 beviljade riksdagen ett belopp av 90,000 kronor såsom bidrag till bekostande av professor J. G. Anderssons naturhistoriska insamlingar i Kina; nämnda belopp fördelades med 30,000 kronor på var och en av statsregleringarna för år 1921, år 1922 och budgetåret 1923—1924. Genom detta riksdagens beslut möjliggjordes för Sverige förvärvande av de utomordentligt värdefulla paleontologiska, botaniska och geologiska samlingar, som av professor Andersson hopbragts under hans forskningsresor i Kina. Professor Anderssons nära tio-åriga verksamhet i Kina har emellertid icke inskränkt sig till det naturhistoriska forskningsområdet, utan genom honom hava även omfattande och synnerligen betydelsefulla arkeologiska samlingar åstadkommits. Det är för dessa sistnämnda jag nu tillåter mig påkalla uppmärksamheten.

I skrivelse till Kungl. Maj:t av den 20 oktober 1925 har den s. k. Kina-kommittén, bestående av H. K. H. Kronprinsen såsom ordförande samt professorn Gunnar Andersson och överintendenten Axel Lagrelius, gjort framställning angående statens medverkan för beredande av möjlighet till vetenskaplig bearbetning av professor J. G. Anderssons till Sverige numera överförda ostasiatiska arkeologiska samlingar.

Kina-kommittén anför:

Med understöd dels av statsmedel, som till ett belopp av 90,000 kronor beviljades av 1920 års riksdag, dels av enskilda bidrag, som till en totalsumma av cirka 300,000 kronor under medverkan av enskilda mecenater hopbringats av Kina-kommittén, har tillfälle beretts för professor J. G. Andersson* att under ej mindre än sju år, 1918—1924, i olika delar av Kina företaga omfattande naturhistoriska och arkeologiska insamlingar och undersökningar. I enlighet med den ursprungliga planen, som låg till grund för ansökan om statsanslag, ha till de naturhistoriska insamlingarna använts dels statsanslaget, dels enskilda bidrag, medan de arkeologiska samlingarna utförts uteslutande för av enskilda lämnade medel. Det är kommitténs mening, att dessa arkeologiska samlingar, som tillsvidare äro kommitténs egendom, skola överlämnas till svenska staten, så snart garantier vunnits för deras framtida vård, och kommittén har redan med riksantikvariens preliminärt avtalat formerna för dessa samlingars anslutning till statens historiska museum.

De av professor Andersson i Kina gjorda samlingarna av fossila växter samt recenta ryggradsdjur hava överlämnats till naturhistoriska riksmuseets olika avdelningar, medan de fossila ryggradsdjuren enligt den från början uppgjorda planen tillfallit paleontologiska institutionen vid Uppsala universitet.

Då de av professor Andersson gjorda arkeologiska samlingarna representera helt nya kulturer, som först genom dessa forskningar blivit kända för vetenskapen, har hans arbete blivit såväl av svenska arkeologer som av utländska lärda synnerligen uppmärksammat. Ett urval av uttalanden över dessa med Kina-kommitténs understöd av professor Andersson gjorda fynd äro såsom bilagor fogade vid framställningen. Dessa uttalanden hänföra sig nästan uteslutande till de tidigare i provinsen Honan gjorda samlingarna, som blivit delvis beskrivna av professor Andersson och dr. T. J. Arne. De vida större och fullständiga fynden i provinsen Kansu äro hittills kända

endast genom ett helt kort meddelande av professor Andersson, men alla fackmän, som sett delar av detta nya, mycket omfattande material, äro ense därom, att det vida överträffar de förväntningar, som man kunnat göra sig på grund av professor Anderssons första korta berättelser över fynden.

För de stora arkeologiska samlingarnas (424 stora packlårar, innehållande flera hundra fullständiga stora gravurnor samt många tusental krukskärvor, sten- och benredskap, metallföremål m. m.) förvaring och bearbetning förelåg — på grund av historiska museets ytterliga trångboddhet — ej motsvarande möjligheter, som beträffande de naturhistoriska samlingarna. Emellertid bereddes genom godhetsfullt tillmötesgående av riksantikvariens provisoriska lokaler inom vindsvåningen i historiska museets studiemagasin i f. d. Östermalmsfängelset, där nu de arkeologiska samlingarna delvis upppackats och konserverats.

Under detta uppkningsarbete visade det sig tidigt, att det utrymme, som även med yttersta tillmötesgående kunde i det tidigare Östermalmsfängelset ställas till förfogande, var i hög grad otillräckligt. För närvarande, då dock endast något mer än en tredjedel av det arkeologiska materialet är upppackat, äro dessa utrymmen till trängsel överfulla, och ingen möjlighet förefinnes till materialets uppställande på ett översiktligt sätt.

Redan kort efter uppkningsarbetets början blev det såväl för kommittén som för riksantikvariern, med vilken kommittén alltifrån det de arkeologiska samlingarna började taga en större omfattning samarbetat, klart att andra och avsevärt större lokaler måste anskaffas för att detta för vetenskapen nya och ytterst betydelsefulla material skulle kunna på ett tillfredsställande sätt bearbetas och för studium uppställas.

I samråd med riksantikvariern och med chefen för byggnadsstyrelsen har kommittén sökt på olika håll finna en lämplig lokal. Tyvärr har det visat sig omöjligt att uppspåra några härför passande, staten tillhöriga disponibla utrymmen och till sist har ingen annan utväg förelegat än att träffa preliminärt avtal om förhyrande inom handelshögskolans nya hus av de för ändamålet synnerligen lämpliga lokaler, som närmare angivas i skrivelsen bilagt preliminärt utkast till hyresavtal.

För utnyttjande av dessa lokaler har av professor Andersson utarbetats en inredningsplan, vilken utredning visar, att de ifrågavarande lokalerna kunna för en kostnad av 57,858 kronor 40 öre inredas för att på ett, som det synes, mycket ändamålsenligt och tilltalande sätt hysa de ostasiatiska arkeologiska samlingarna intill den tid, då de kunna direkt anslutas till historiska museet i dess planerade nya lokaler. Vid planläggandet av denna inredning har hänsyn tagits jämväl därtill, att montrar och möbler skola i största möjliga utsträckning kunna användas jämväl inom ett framtida historiskt museum.

I en särskild vid framställningen fogad skrivelse har professor Andersson fäst kommitténs uppmärksamhet på den oundgängliga nödvändigheten av att för den nya provisoriska institutionens vetenskapliga verksamhet sammanbringa ett handbibliotek, främst innehållande arbeten, vilka ej finnas i vare sig vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens eller något annat svenskt bibliotek. Detta behov synes kommittén så väl styrkt, att densamma får på det varmaste förorda de åtgärder, som föreslagits för åstadkommande av det nämnda handbiblioteket.

I en annan skrivelsen bifogad utredning har professor Andersson angivit den beräknade årliga kostnaden för institutionens drift, och synes det kom-

mittén, att denna utredning kommer så nära de motsedda förhållandena, som det på frågans nuvarande, mycket tidiga stadium är möjligt att bedöma.

Endast i ett avseende synes oss den av professor Andersson framlagda utredningen ofullständig, nämligen däri, att intet nämnes om ledningen av denna provisoriska nya institution. Professor Andersson är givetvis den ende härför fullt skickade forskare, som finnes inom vårt land. En möjlighet är att professor Andersson skulle kunna sköta denna museiföreståndarbefattning jämte den professor i geologi vid Stockholms högskola, som han nyligen tillträtt. Det ligger emellertid i öppen dag, att ledningen av den nya institutionen kommer att ställa mycket betydande krav på sin föreståndare, särskilt under den närmaste tioårsperioden, om de betydelsefulla samlingarna inom rimlig tid skola kunna bearbetas. Under sådana förhållanden synes det kommittén följdriktigt att föreslå upprättandet för professor Andersson av en personlig befattning, som kan sätta honom i stånd att mer odelat ägna sig åt den nya institutionens utveckling och åt bearbetningen av de omfattande och för den arkeologiska vetenskapen helt nya samlingar, som av honom hopbringats.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer Kina-kommittén, att för professor Andersson måtte upprättas en personlig befattning som föreståndare för den samling av ostasiatisk arkeologi, som grundlägges däri genom att Kina-kommittén till svenska staten kostnadsfritt överlämnar det stora och värdefulla material, som professor Andersson hopbragt i Kina.

Beträffande avlöningsförmånerna för denna personliga befattning föreslår kommittén, att professor Andersson tillförsäkras professors vid statsuniversitetens löne- och övriga förmåner.

Då professor Andersson varit i svensk statstjänst, dels som docent vid Uppsala universitet åren 1902—1906, dels som chef för Sveriges geologiska undersökning åren 1906—1916, synes det kommittén, att denna hans tidigare statsanställning vederbörligen bör tagas i betraktande vid bestämmande av professor Anderssons pensionsvillkor.

Kommitténs hemställan går ut på följande:

- 1:o) att våningen tre trappor upp samt en del av vinden i den nya handels-högskolebyggnaden måtte förhyras till provisorisk lokal för den ostasiatiska arkeologiska samlingen;
- 2:o) att till inredande av dessa lokaler beviljas ett anslag av 57,858 kronor 40 öre samt för upprättandet av ett handbibliotek 20,000 kronor;
- 3:o) att till bestridande av driftkostnaderna för denna institution måtte för året 1 juli 1926—1 juli 1927 beviljas ett anslag av 37,860 kronor;
- 4:o) att för professor J. G. Andersson måtte upprättas en personlig befattning som föreståndare för nämnda ostasiatiska arkeologiska samling.

Sedan i väsentlig överensstämmelse med dessa fyra punkter nödiga åtgärder vidtagits för förvaring och bearbetning av de arkeologiska samlingar från Kina, som sammanbringats med understöd av Kina-kommittén, har kommittén förklarat sig villig att överlämna nämnda samlingar till svenska staten.

Vid Kina-kommitténs ifrågavarande skrivelse äro fogade en del av kommittén åberopade bilagor, för vilkas innehåll jag anser nödigt att närmare redogöra.

Kommittén hänvisar till en början till vissa fackmanna-uttalanden rörande de svenska arkeologiska forskningarna i Kina; dessa äro av följande innehåll:

Svenska uttalanden:

Antikvarien, d:r T. J. Arne i sin monografi över den av professor Andersson funna målade förhistoriska keramiken från Honan (Arne: Painted Stone Age Pottery from the province of Honan) skriver:

..... The finds made by professor Andersson have removed China from its isolation from the cultural development of the west and confirmed Richt-hofen's old hypothesis, which is also supported by Chinese traditions, as to the immigration of the Chinese from the west. But it would be unwise to draw too farreaching conclusions at the moment when there can be discerned behind the *Neolithic* culture of China a *Paleolithic* in which lived races of whom we know nothing, and when we are practically without any chronologically certain material from the second millenium before Christ. We still need extensive excavations in China, Eastern Turkestan, and further towards the north, south and west, in order to be able to stand upon firm ground. But professor J. G. Andersson has performed unforgettable pioneer work in procuring for us a new platform from which we can look out over the concentrated cultural evolution of the Old World.

Professor B. Karlgren skriver i tidskriften *Litteris* i en anmälan av professor Anderssons arkeologiska publikationer:

..... At present the main fact is the remarkably rich harvest of new and important materials made by the Swedish explorer, and not only archaeology but also sinology and history owe him deep gratitude.

Doktor Sven Hedin yttrar som inledning till en anmälan av professor Anderssons preliminära redogörelse för de arkeologiska fynden i Kansu:

Framför mig ligger korrekturet till en diger avhandling, *Archaeological Research in Kansu* (Memoir Geol. Survey of China, 12 plates). Dess författare är professor Johan Gunnar Andersson och dess innehåll är lika fängslande genom sin lärdom och klarhet som genom de storartade perspektiv det öppnar över tidigare, förhistoriska skeden av mänsklighetens öden samt särskilt genom de bevis det skänker på förbindelser mellan Europa och Ostasien under den gråa forntid, som ligger årtusenden bortom begynnelsen av vår tideräkning.

Att jag, som icke alls är arkeolog, på sin höjd amatör, överhuvudtaget vågar att uttala mig om dessa frågor, beror därpå, att jag vid olika tillfällen, direkt eller indirekt, kommit i beröring med de västerländska kulturströmmingarnas framträngande ända till Asiens inre och till Kina. De tidsskeden, med vilka jag sålunda haft att göra, äro dock ett par årtusenden, eller mer, yngre än de från vilkas sagodunkel J. G. Andersson lyft undan en väldig fläk av hemligheternas slöja. — — —

D:r *Arthur Nordén* skriver i *Ord och Bild* 1925, sid. 413—414:

— — — Efter upptäckter sådana som de i Troja och Mykene, på Kreta och i arkipelagens övärld, där de avslöjande forskarna helt oförberedda stodo

öga mot öga inför okända årtusendens kulturskapelser, har man behövt en smula andrum för att ordna om sin gamla världsbild, ärvd från generationers trygga och orörliga latinskolebildning. Greklands historia började alltså ej med Homerus eller Lykurgus. Egypten var ingen isolerad oas i en grå och människotom Medelhavsvärld; det blåa havet befolkades med ens av skepp och roddare; städer, palats, människovimmel badade plötsligt i en gyllene historiens morgonsol. — — —

— — — Så fort har utvecklingen gått och så omskapande ha resultaten varit att man frågat sig, om något bleve kvar för framtiden att utforska, som i fråga om de stora kultursammanhangens avslöjande kunde mäta sig med upptäckter som dessa. I en viss mätnadskänsla och i ett behov att pausera har man sagt sig: de förhistoriska Columbusbragdernas möjligheter äro uttömda. Alla kontinenter äro upptäckta. Vad skall man nu hitta på?

Men denna rådvillhet blev ej lång: rätt vad det var varskoddes en ny kontinent. Denna gång var det en svensk forskare, vars namn gick ut i spalterna, och den nya kontinenten var Kinas förhistoriska djur- och människovärld. Det var professor *J. G. Anderssons* upptäckter under hans arbeten som kinesiska regeringens gruvexpert, vilka medförde detta lyckliga resultat.

Sedan år 1920 föreligga några spridda uppsatser av professor Andersson om fyndplatser och fyndmaterial. Det senare ligger till en ringa del uppkat i svenska statens historiska museum och har nu blivit föremål för en första sakkunnig bearbetning av den på den orientaliska arkeologiens område mest hemmastadde nordiske fackmannen, antikvarien dr *T. J. Arne* i Stockholm. — — —

Icke-svenska europeiska arkeologer:

Dr. Hubert Schmidt i Zeitschrift für Ethnologie, 1924:

— — — In den letzten Jahren sind ganz unerwartet auf dem Boden Chinas, dessen vorgeschichtliche Kulturentwicklung, abgesehen von der Kenntnis der gewöhnlichsten Steingeräte, bisher noch völlig unbekannt war, Untersuchungen mit dem Spaten unternommen worden, die gleich zu Aufsehen erregenden Ergebnissen geführt haben. Sie sind dem schwedischen Geologen *J. G. Andersson* zu verdanken, der als Minenexpert im Dienste der chinesischen Regierung zur vorgeschichtlichen Bodenforschung die beste Gelegenheit hat. — — —

Dr. Zoltan v. Takacs i en recension av dr Arnes monografi:

— — — Anderssons Entdeckungen erweitern also um einen Riesenschritt den Gesichtskreis der Altertumskunde. — — —

Dr. Zoltan v. Takacs är en av de hittills ytterst få utländska fackmän, som haft tillfälle att studera de arkeologiska samlingarna från Kansu, och han har däröver tillställt Kina-Kommittén följande uttalande:

Ein Auftrag der ungarischen Regierung ermöglichte mir nach Stockholm zu reisen, um die hiesigen bedeutenden Sammlungen ostasiatischer Kunst zu studieren, damit ich nachher die Ergebnisse dieser Studien im Interesse des Budapester Franz Hopp-Museums für ostasiatische Kunst verwerten kann. Doch hätte ich das Hauptziel meiner Reise nicht erreicht, wenn mir das Schwedische China-Komitée nicht die Erlaubnis gegeben hätte, auch die unschätzbaren neolitischen Funde des Professors *J. G. Andersson* zu besichti-

gen, die in einer eigens dafür eingerichteten Abteilung des hiesigen Historischen Museums ausgepackt, gesichtet und geordnet werden. Der grösste Teil der Funde liegt noch leider in Kisten, die natürlich nur systematisch und mit besonderer Vorsicht aufgemacht werden dürfen. Man wird daher auf ihren langersehnten Inhalt noch eine geraume Zeit warten müssen.

Es wäre recht unwissenschaftlich, ohne die Kenntnis des ganzen in Honan, Kansu und Fengtien ausgegrabenen Materials ein endgültiges Urteil über die kunst- und kulturhistorische Stellung der bisher zugänglich gemachten Funde zu wagen. Auf Grund der bereits sichtbaren Stücke und der prächtigen Publikationen von *professor Andersson* und *Dr. T. J. Arne* lässt sich jedoch mit Gewissheit feststellen, dass die Anderssonsschen Entdeckungen nicht nur eine neue, bisher ungeahnte Welt erschlossen haben, sondern, was in diesem Falle eigentlich mit der grössten Überraschung festgestellt werden musste, auch einige, auf Grund der alchinesischen Tradition längst erwartete Urformen an den Tag brachten, die sich im fernen Osten bis zum heutigen Tage behauptet haben. Diese Entdeckungen bedeuten einen Wendepunkt in der Geschichte der wissenschaftlichen Erforschung des fernen Ostens. Sie werden eine gründliche Umwertung der Werte zu ihrer Folge haben.

Lehrreich war aber mir auch der Einblick in den Plan des zukünftigen Staatlichen Museums für chinesische Kunst, die im dritten Stock der neuen Handelshochschule eingerichtet wird. Den wissenschaftlichen und künstlerischen Forderungen im höchsten Grade entsprechend finde ich, dass hier für die stolze Reihe der von Andersson ausgegrabenen prähistorischen Keramiken ein langer galerieartiger Raum, für die mit besonderer Sorgfalt, ja sogar Andacht bearbeiteten Bronzen des chinesischen Altertums aber ein kleineres Zimmer in diesen Charakter gebaut wird.

Auch die ältere Keramik der historischen Zeit soll hier in einem dritten Raum ausgestellt werden. Diese drei Zweige ostasiatischer Kunst verlangen in der Tat eine gemeinsame Aufstellung, die ein vergleichendes Studium ermöglicht, da sie die unleugbare Kontinuität in der Entwicklung der chinesischen Kultur besonders verständlich illustrieren.

Es ist sehr zu wünschen, dass diese chinesische Kunstsammlung des schwedischen Staates je früher eröffnet werden soll. Stockholm wird dadurch ein einzigartiges Zentrum der Chinaforschung werden. Und es ist durchaus kein Werk des Zufalls, dass es denn so ist. Das Gegenteil zu behaupten hiesse die Naturnotwendigkeit des skandinavischen Orienthandels im frühen Mittelalter zu leugnen. Es hiesse auch zu behaupten, dass es eine pure Laune des Zufalls war, dass es am Beginn des achtzehnten Jahrhunderts gerade ein kriegsgefangener schwedischer Offizier der Grundleger der wissenschaftlichen Erforschung Sibiriens wurde. Auch die Erschliessung Centralasiens beginnt mit dem schwedischen Gelehrten Hedin. — Stockholm wird mit der Eröffnung seines Chinamuseums in der Tat den berechtigten Erwartungen der internationalen Wissenschaft Genüge leisten.

En kinesisk forskare: *Dr. Hu Shih*, professor vid universitetet i Peking och en av ledarna för den kinesiska kulturella renaissansen, yttrade den 12 juni 1925 i ett föredrag i Peking över »Sinological Research at the Present Time» rörande dr Anderssons arbeten:

— — — his careful scientific discoveries have been of the utmost significance in adding new material for Chinese study and in stimulating others.

I detta sammanhang vill jag dessutom erinra om vissa uttalanden av professor von Le Coq i Berlin, vilka böra så mycket mera uppmärksammas, som de äro gjorda av en av nutidens främste kännare av Asiens och Kinas äldre kulturskeden. I brev till professor Andersson skriver von Le Coq:

Nach der Besichtigung Ihrer erstaunlichen Sammlung kann ich mir nicht versagen, Ihnen neben meinem Dank den Ausdruck meiner aufrichtigen Bewunderung auszusprechen.

Die Sammlung übertrifft an Quantität und Qualität alle meine Erwartungen und ist eine Sache von internationaler Bedeutung. Ihr Vorhandensein in Stockholm wird die täglich sich mehrende Gemeinde der China-Forscher und Liebhaber nach Sweden führen.

Ihr Studium eröffnet vollkommen neue und den meisten Gelehrten unerwartete Perspektiven und ich zweifle nicht, dass dadurch die rätselhaften früheren Beziehungen Chinas zum Westen klargestellt werden werden — eine Sache, die mir unsomewhat am Herzen liegt, als die Beziehungen Chinas in historischer Zeit, zu Hellas und zum Hellenismus mir zeit Langem ein Lieblingsstudium gewesen sind.

Um aber diese enigmatiska Sammlung studieren zu können, wird es nötig sein, ihr Räumlichkeiten, Schränke etc. zur Verfügung zu stellen die ihrer Bedeutung würdig sind, und eine Aufstellung ermöglichen, die diese Bedeutung dem Betrachter, sei er Gelehrter, Künstler oder Liebhaber, in zugemessener Weise zugänglich macht. Die gegenwärtige Localität kann nur als Provisorium dienen.

Zum Schluss sei mir gestattet meine Freude darüber Ausdruck zu geben, dass es wieder ein schwedischer Gelehrter ist, der uns eine neue Pforte zur Erforschung des fernen Ostens erschliesst — wie Hedin uns als Erster die Wege Turkestans geöffnet und dadurch unsere Forschungen dort ermöglicht hat, so haben Sie uns die Möglichkeit geschaffen, die Frühgeschichte Chinas studieren und deren fascinerenden Problemen näher treten zu können.

Det av Kina-kommittén åberopade preliminära utkastet till hyresavtal är av följande lydelse:

Emellan undertecknade är denna dag träffat efterföljande av oss till alla delar godkända hyresavtal:

Vi, handelshögskoleföreningen i Stockholm, hyresvärd, uthyr härmed till svenska staten, hyresgäst, på 10 års tid, från den _____ till den _____ i egendomen Nr 7 i kvarteret Sandgropen inom 6:e roten och Gustaf Vasa församling med adress Nr 65 vid Sveavägen här i staden följande:

- a) Våningen tre trappor upp med undantag av bibliotekskupolen;
- b) En tredjedel av vindsutrymmet.

Den förhyrda lägenheten är avsedd att användas till lokal för de ostasiatiska arkeologiska samlingarna i den mån och omfattning vederbörande myndigheter sådant medgiva.

Den överenskomna hyressumman utgör för helt år kronor adertontusen (18,000), som utan anfordran förskottsvis betalas sist å sökendagen näst före varje kvartals början till hyresvärdens eller hans ombud med kronor 4,500: —.

Särskilda bestämmelser.

1) Handelshögskolan äger tillgodoräkna sig ersättning för den del av värmekostnaderna, som belöper sig på de av staten i fastigheten disponerade lokalerna. Sådan ersättning skall utgå efter de beräkningsgrunder, som tillämpas av fastighetsägareföreningens sakkunnige.

2) På vinden företages ingen annan inredning än sådan avbalkning, som avstänger den av staten disponerade delen från den övriga vinden. Denna avbalkning skall utföras på handelshögskolans bekostnad.

3) Våningen tre trappor upp inredes genom handelshögskolans försorg i likhet med de undre våningarna och i enlighet med den detaljbeskrivning (appendix a), som finnes härtill fogad.

4) De förhyrda lokalerna skola vara tillgängliga för den ostasiatiska arkeologiska samlingens personal samt för enstaka besökande utan andra inskränkningar än dem, som anges av de allmänna ordningsreglerna för handelshögskolans lokaler.

Studiegrupper av mer betydande omfång må äga tillträde till samlingarna efter anmälan, som av samlingsföreståndaren göres hos handelshögskolans rektor, och på söndagarna må samlingarna hållas tillgängliga för allmänheten under de tider och enligt de föreskrifter, som överenskommas mellan handelshögskolans rektor och föreståndaren för samlingarna.

Uppsägning av detta kontrakt skall ske minst ett år före avtalade hyres tidens utgång, i annat fall är kontraktet förlängt på ett år för varje gång.

Kinakommittén hänvisar vidare till en av professor Andersson utarbetad inredningsplan; denna är av följande innehåll:

Kostnadsberäkning för inredning av de ostasiatiska arkeologiska samlingarnas tilltänkta nya lokaler i handelshögskolans nya hus.

Denna inredning kan behandlas under tre huvudrubriker:

1. Möbler och montrar. Rörande dessa hänvisas till appendix B med tillhörande möbleringsplan, utvisande en kostnad av 52,929 kronor.

2. Elektrisk belysningsinstallation. Rörande denna se appendix C utvisande en kostnad av 1,629 kronor 40 öre.

3. Instrument och redskap. För denna post, som bör omfatta ett ordnärt mikroskop, två fotografiska kameror med stativ, två skrivmaskiner, diverse kemisk och fotografisk utrustning samt en del redskap, har beräknats en kostnad av 3,300 kronor.

Dessa inredningskostnader kunna sålunda så sammanfattas:

1. Möbler och montrar	kronor 52,929:—
2. Elektrisk belysning	» 1,629:40
3. Instrument och redskap	» 3,300:—

Summa kronor 57,858:40

Beträffande de i denna plan åberopade specialberäkningarna hänvisar jag till dessa.

Vad vidare angår det av kommittén framhållna behovet av ett handbibliotek har professor Andersson i en till kommittén i ämnet avläten skrivelse härutinnan anfört följande:

Den arkeologiska samling, som enligt här föreliggande planer skall upprättas, blir i strängaste bemärkelse den första i sitt slag i vårt land och i viss

mån den första i sitt slag i världen, enär hela den förhistoriska avdelningen, som ju är samlingens större och mest tungt vägande parti, är hittills ensamstående i sitt slag.

Då det vidare är alla intresserades mening, att ett intensivt forskningsarbete skall bedrivas inom det nya institutet för bearbetning av de nyupptäckta förhistoriska kulturerna, ligger det i öppen dag, att de nödiga litterära hjälpmedlen måste utan dröjsmål och tvekan anskaffas.

Behovet av litteratur vänder sig så att säga mot två helt skilda kulturkretsar, å ena sidan den västerländska, som behandlar de kulturer i den närmre Orienten och i östra Medelhavsområdet, som visa påfallande släktskap med de nya fynden i Kina, å den andra den litteratur, västerländsk och kinesisk, som behandlar den kinesiska kulturen i historisk tid och i nutiden.

Den litteratur, som behandlar de förhistoriska kulturerna i den närmre Orienten, finnes till allra största delen i vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens bibliotek, och endast ett fåtal ständigt anlitade verk, som monografierna över Anau och Susa, böra anskaffas för det nya institutet.

Helt annorlunda ställer det sig med den litteratur, som berör Kina. Frånsett det bibliotek, som hopbringats vid Göteborgs högskola av vår store sinolog, professor B. Karlgren, finnes här i landet mycket litet av den litteratur, som behandlar den kinesiska kulturen. Då professor Karlgren företräder den lingvistiska, speciellt den fonetiska studieriktningen, kan det förutsättas att våra litteraturbehov bliva väsentligen andra än hans.

Det gäller för oss i första rummet att samla det viktigaste av talrika, delvis rikt illustrerade kinesiska verk, som behandla bronser, föremål av jade och andra föremål, som utmärka de olika skedena av Kinas historiska arkeologi, liksom det väsentligaste av den kinesiska litteraturen, som behandlar den kinesiska paleografien, särskilt med hänsyn till de s. k. orakelbenen, inskriberade ben från slutet av Shang-dynastien, av största kulturhistoriska betydelse. Likaledes måste de viktigaste verken i kinesisk numismatik liksom huvudurkunderna rörande Kinas historia finnas i en sådan boksamling.

En mängd av de viktigaste kinesiska urkunderna hava av europeiska sinologer översatts till västerländska språk, och dessa översättningar äro av största betydelse för de forskare, som ej behärska det kinesiska skriftspråket.

Likaledes förefinnes det på skilda europeiska språk en betydande litteratur över olika avsnitt av den kinesiska arkeologien, såsom t. ex. Laufers outhärliga verk och sir Aurell Steins, Pelliot's och de tyska Turfan-forskarernas magnifika monografier.

Mycket viktiga verk över kinesisk arkeologi hava publicerats av japanska författare, liksom det finnes en omfattande japansk litteratur över Japans förhistoria, verk som äro outhärliga för vårt studium.

En rad av periodiska sinologiska tidskrifter, främst Túung Pao och vidare China Journal of Science and Arts samt en sådan grundläggande periodisk publikation som China Yearbook får ej saknas i ett studiebibliotek av detta slag.

Till dessa böcker och tidskrifter, av vilka här endast några huvudnummer kunnat anföras, bör läggas en samling avklappningar av gravreliefer från Han- och Tang-dynastierna, m. m. Dessa avklappningar kunna till moderat pris köpas i Peking och äro för de flesta studieändamål nästan

lika nyttiga som originalen. Till jämförelse kan nämnas, att det endast få år gamla sinologiska institutet i Peking redan har en samling av tretton tusen avklappningar.

Då jag här värdsamt föreslår tjugutusen kronor till sammanbringande av det önskade studiebiblioteket, är jag visserligen fullt medveten om beloppets litenhet i förhållande till uppgiftens omfattning, men det synes mig dock visst, att man för det beloppet genom omsorgsfullt urval bör kunna hopbrunga det allra nödvändigaste.

Under hänvisning till vad ovan blivit anfört, får jag värdsamt hemställa, att till upprättande av ett studiebibliotek för de ostasiatiska arkeologiska samlingarna anslås tjugutusen (20,000) kronor.

Vad slutligen beträffar de årliga driftkostnaderna för den ifrågasatta institutionen, äro dessa beräknade på följande sätt av professor Andersson:

Utredningen rörande kostnaden för uppvärmning har utförts genom förmedling av generaldirektör Tengboms arkitektkontor under den förutsättningen att arbetsrummen uppvärmas till 18° och utställningslokalerna till 15°.

Under det första år, då samlingarna skola uppställas och institutionen i övrigt organiseras, måste driftkostnaden beräknas väsentligen högre än vad i framtiden kommer att bliva fallet. Särskilt gäller detta beträffande rit- och skrivbiträden samt tryckning av etiketter och beskrivningar för museet.

Jag beräknar sålunda följande kostnader:

amanuens	kronor 5,400: —
vaktmästare och preparator	» 3,600: —
rit- och skrivbiträden	» 6,000: —
tryckning av etiketter och förklaringar för museet	» 1,800: —
skriv- och ritmateriel	» 500: —
uppvärmning	» 2,000: —
belysning	» 200: —
hyra	» 18,000: —
två telefoner	» 360: —
	<hr/>
	kronor 37,860: —

Sammanfattar jag sålunda de kostnader, som skulle föranledas av ett bifall till Kina-kommitténs framställning, äro dessa, om jag frånser kostnaden för den för professor Andersson ifrågasatta personliga föreståndarbefattningen, följande:

Engångskostnader:

Kostnader för möbler och montrar, elektrisk armatur, instrument och redskap	kronor 57,858: 40
Kostnader för anskaffande av ett studiebibliotek	» 20,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 77,858: 40

Driftkostnader under första året: » 37,860: —

Över denna Kina-kommitténs framställning hava infordrade utlåtanden avgivits dels den 19 november 1925 av byggnadsstyrelsen, dels den 1 december 1925 av vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, som i ämnet

hört sin antikvariska nämnd, dels ock den 15 november 1925 av kanslern för rikets universitet, som hört lärarrådet vid och styrelsen för Stockholms högskola.

Byggnadsstyrelsen har i sitt utlåtande anfört följande:

Byggnadsstyrelsen har icke något att för sin del erinra vare sig beträffande förhyrningen för här ifrågakomna ändamål av den avsedda lokalen i handelshögskolans nybyggnad på de i det ärendet i avskrift bilagda kontraktförslaget angivna villkor eller beträffande kostnaderna för sagda lokals iordningställande för ändamålet.

Emellertid anser sig byggnadsstyrelsen böra framhålla, att, därest det möjligen skulle komma att visa sig, att tidpunkten för rivningen av den gamla läroverksbyggnaden å Östermalm framflyttas och alltså lantmäteriuundervisningen under ytterligare några år där skulle kunna få kvarbliva, de för nämnda undervisning avsedda lokalerna i fastigheten nr 10 vid Västra Trädgårdsgatan under tiden skulle kunna tagas i anspråk för nu ifrågakomna samlingar. Sistnämnda lokal kommer dock icke under några förhållanden att bli tillgänglig förrän under senare hälften av år 1926, då konsthögskolans avdelning för dekorativ konst och rikets allmänna kartverk, som för närvarande disponera lokalen, komma att därifrån avflytta till fastigheten nr 1 vid Sergelgatan, respektive den nya ämbetsbyggnaden i kvarteret Murmästaren.

Det yttrande, som i ämnet avgivits av vitterhetsakademiens antikvariska nämnd, är av följande innehåll:

Det kan till en början fastslås, att de ifrågavarande samlingarna tillhöra en särklass, som måste mätas med internationella mått. Lika litet som man kände om den förklassiska kulturen på Greklands fastland före Schliemann och på Kreta före Arthur Evans, lika litet eller mindre visste man om Kinas yngre stenålder och kopparålder före professor Anderssons utgrävningar.

Den av professor Andersson upptäckta fornkinesiska kulturen vinner ökat intresse därigenom, att den visar nära anknytningar till västasiatisk och östeuropeisk samtida kultur. Ett nytt, ofantligt område har härigenom öppnats för den vetenskapliga forskningen.

Det till Sverige hemförda materialet har alltså det största intresse för såväl österländsk som västerländsk vetenskap. Det uppvisar urgamla förbindelser mellan Österns och Västerns folk och vidgar i hög grad vår synkrets och vår uppfattning om kulturutvecklingens gång.

Hittills är detta arkeologiska material enastående i Europa — ett motstycke därtill kommer blott att finnas i Kina, sedan en del fynd efter överenskommelse här bearbetats och återsänts.

Det är ej blott kvalitativt utan även kvantitativt som detta material är något enastående och kräver ett stort utrymme för att fullt komma till sin rätt. Även rent estetiskt har den rikhaltiga keramiken ett stort värde.

Samlingen torde efter lagning omfatta ett 1000-tal hela lerkärl, flera tusen stenredskap, massor av smärre föremål av koppar, lera, marmor, jadeit, turkos o. s. v.

Den har redan tilldragit sig och kommer ännu mera efter sin slutliga uppställning att tilldraga sig en internationell uppmärksamhet såsom något i sitt slag enastående. Framställning har också ingått om att en rätt betydande del av samlingen måtte utlånas till en utställning i Paris. Denna fråga har emellertid ansetts för tidigt väckt.

Givetvis är den nuvarande arbets- och uppåkningslokalen mycket otillräcklig och helt olämplig som utställningslokal. Vid den svårighet, som finnes att erhålla lämpliga lokaler i någon statens byggnad, synes förslaget att hyra en våning i handelshögskolans hus vara att förorda, så mycket mera som lokalerna iordningställas på högskolans bekostnad. Den inredning som behöves utgöres huvudsakligen av möbler och montrar samt en del arbetsinstrument och armatur, och dessa beräknas kunna användas varhelst än samlingarna komma att få sin slutliga uppställning. Det begärda engångsanslaget kan alltså under inga omständigheter anses bortkastat. Antikvariska nämnden har haft tillgång till planen för utställningsanordningarna och finner, att antalet utställningsmontrar ingalunda är överdrivet. Materialet är så överväldigande rikt och av en sådan kvalitet, att det förtjänar att i stor utsträckning utställas för den stora allmänheten. Montertyperna äro av ungefär samma slag som i naturhistoriska riksmuseet och äro där till full belåtenhet utexperimenterade. Samma typer torde böra komma till användning även i ett nytt historiskt museum.

Det utrymme, som förefinnes i handelshögskolans nu offererade lokaler, förefaller skenbart rätt betydande, men kan ej betraktas som på något sätt omätligt, när hänsyn även tages till, att de av professor Andersson hemförda samlingarna alls ej få betraktas som en gång för alla avslutade utan tvärtom torde komma att inom kort ökas, och det även med representativt material från något senare perioder än huvudparten av professor Anderssons samlingar.

Nämnden är likaledes övertygad om nödvändigheten att anskaffa ett gott referensbibliotek vid den kinesiska museiavdelningen och anser, med kännedom om de pris, som litteraturen på området når, en summa av 20,000 kronor ingalunda överdriven.

Det är givet, att driftkostnaderna till en början måste bli ganska höga, emedan arbetet med samlingarnas uppställning, avbildning och beskrivning måste i hög grad påskyndas. En del av samlingarna skola ju enligt överenskommelse med kinesiska regeringen återsändas efter 2 år, sedan de här hemma konserverats och vetenskapligt bearbetats. Den biträdande personalen synes därför vara fullt nödvändig för att arbetet skall kunna tillräckligt raskt bedrivas. Materialets internationella betydelse är också sådan, att det vore oförsvärligt att ej med det snaraste publicera detsamma.

Det torde ej heller behöva hysas mer än en mening om betydelsen av att professor J. G. Anderssons eminenta kraft helt och hållet kan ägnas åt bearbetandet (och eventuellt förökandet) av de dyrbara kinesiska samlingarna, som ha hans initiativkraft, ihärdighet, kunnighet och skicklighet i alla avseenden att tacka för sin tillkomst och som komma att skänkas till svenska staten.

Antikvariska nämnden vill alltså på samma gång den uttalar den förhoppningen, att Kinakommittén fortfarande ville ägna sitt intresse åt det påbörjade verket, på det varmaste förorda, att akademien med all kraft tillstyrker den gjorda framställningen, enär det gäller att stödja en betydande gärning, på en gång av fosterländsk och internationell betydelse.

För egen del har vitterhetsakademien uttalat sig i det föreliggande ämnet på följande sätt:

Akademien, som helt ansluter sig till vad antikvariska nämnden i sitt ovannämnda yttrande anfört, anser sig sålunda böra på det allra livligaste understödja den här föreliggande framställningen.

Akademien anser sig därvid böra framhålla den stora betydelsen för den arkeologiska vetenskapen i vårt land, att det vid sidan av de stora arkeologiska museisamlingar, som belysa kulturutvecklingen i Sverige, också finnes samlingar, som möjliggöra direkta jämförelser med utvecklingen å skilda kulturcentra på jorden, varigenom utforskningen av de stora kultursammanhangen främjas och underlättas. Den svenska arkeologiska vetenskapen har ju just i sådant hänseende gjort betydande insatser och förvärvat en ställning, som det är en hederssak att befästa och utveckla.

Statens historiska museum, vilket Kinakommittén närmast torde åsyfta, då den talar om de kinesiska samlingarnas överlämnande till staten, har redan tidigare anlagt och i mån av möjlighet utvecklat en dylik »komparativ» arkeologisk avdelning, ehuru plats för dess utställande i museet saknats. Då inom den närmaste framtiden planerna för en ny byggnad åt statens historiska museum skola utarbetas, måste givetvis hänsyn tagas även till en dylik avdelning för utomskandinaviska arkeologiska samlingar. Till dessa torde lämpligen de nu ifrågavarande kinesiska samlingarna i en eller annan form böra anslutas. Intill dess så kan ske torde det vara lämpligast, att de kinesiska arkeologiska föremålen förvaras och förvaltas såsom en under Kinakommitténs inseende ställd fristående samling, allra helst som Kinakommittén torde hava de största förutsättningarna att under den närmaste framtiden verka för utvecklande och fullföljande av det forskningsarbete, varav de nu ifrågavarande samlingarna utgöra de materiella resultaten. Lämpligt torde emellertid vara, att samlingarna under denna tid ställas under akademiens överinseende.

Under framhållande av den synnerliga betydelsen av att åt samlingarnas energiske och framsynte hopbringare, professorn Johan Gunnar Andersson, måtte beredas möjlighet att helt ägna sig åt desammas ordnande och vetenskapliga bearbetning, får akademien, som sålunda livligt tillstyrker upprättandet för honom av en personlig befattning såsom föreståndare för den av honom grundade samlingen av ostasiatisk arkeologi, med hänsyn till vad här ovan anförts hemställa, att denna befattning måtte på lämpligt sätt anknytas till statens historiska museum.

Vad slutligen beträffar de akademiska myndigheternas yttranden, har Stockholms högskolas lärarråd gjort följande uttalande i ämnet:

De forskningar, vilka professor Anderssons senaste vetenskapliga verksamhet representerar, beröra problem och spørsmål av den fundamentalaste betydelse för studiet av människoslåktets äldsta historia. Ett flertal vetenskapsgrenar, såsom historien, språkhistorien, etnografien, arkeologien och konsthistorien, äro för närvarande inriktade på den grundläggande frågan om det ursprungliga sammanhanget mellan den mänskliga kulturens båda huvuddelar, den ostasiatiska och den västasiatisk-europeiska. Den arkeologiska undersökning av Väst-Kinas gränsområden, som professor Andersson med sådan framgång iverksatt, torde kunna förväntas till denna frågas lösning komma att lämna epokgörande bidrag, ägnade att rikta vårt vetande i en mångfald olika riktningar.

På grund av vad sålunda anförts, anser lärarrådet det högeligen önskvärt, att det av Kinakommittén föreslagna institutet för ostasiatisk arkeologi måtte komma till stånd, och att professor Andersson måtte förordnas att under angivna villkor bliva nämnda instituts föreståndare.

Lärarrådet, som synnerligen beklagar, att högskolan genom den föreslagna

anordningen går förlustig en så betydande lärarkraft som professor J. G. Andersson, vill emellertid även samtidigt beröra en fråga, som med den remitterade skrivelsen står i närmaste sammanhang.

Professor Johan Gunnar Andersson, som hållit rektor underrättad om Kinakommitténs avsikt att till Kungl. Maj:t ingå med sådan framställning i ärendet, som av den remitterade handlingen framgår, hade till rektor överlämnat avskrift av en av honom till Kinakommittén ställd skrivelse, i vilken han framhåller, hurusom han, för det fall att den tilltänkta, för honom avsedda befattningen som föreståndare för den ostasiatisk-arkeologiska samlingen komme till stånd, skulle finna det med sina vetenskapliga intressen i högsta grad förenligt att vid Stockholms högskola hålla en serie föreläsningar inom den arkeologisk-etnografisk-geografiska ämnesgruppen och närmare utvecklat planen för en sådan föreläsningsserie.

Lärarrådet vill med anledning härav framhålla, att för den vetenskapliga bildningen i vårt land akademiska föreläsningar över aktuella problem inom asiatisk forskning måste vara ägnade att verka synnerligen livgivande och befruktande på flera områden, så mycket mer som professor Andersson dokumenterat sig såsom en eminent föreläsare och akademisk lärare, vilken med en intresseväckande framställningskonst förenar en enastående förmåga att framkalla den studerande ungdomens egna initiativ och vetenskapliga självverksamhet. Lärarrådet finner även den av professor Andersson föreslagna anordningen lämplig och ändamålsenlig ur den synpunkten, att professor Andersson endast i sin egenskap av akademisk lärare torde bliva i tillfälle att utöva det mera omfattande inflytande på den vetenskapliga verksamheten i vårt land, av vilket han i sin vunna vetenskapliga position synes vara mäktig.

Det synes lärarrådet sålunda att, för det fall den ifrågasatta för professor Andersson avsedda befattningen kommer till stånd, det vore av stor betydelse för vetenskapen, om med denna befattning kunde på något sätt förbindas en akademisk föreläsningsverksamhet. Lärarrådet, som med synnerlig glädje och tacksamhet tagit del av professor Anderssons erbjudande, vill också uttala sin livliga förhoppning, att Kungl. Maj:t icke må finna hinder möta för professor Andersson att inom de gränser, som Kungl. Maj:t täcktes — om så erfordras — närmare uppdraga, vid Stockholms högskola i föreläsningar meddela de vetenskapliga rön, som säkerligen komma att av honom i rikt mått göras under hans eventuella verksamhet såsom föreståndare för den ostasiatisk-arkeologiska samlingen.

Stockholms högskolas styrelse har instämt i lärarrådets uttalande, och för egen del har kanslern livligt förordat, att Kungl. Maj:t måtte till 1926 års riksdag avlåta proposition om beviljande av de för förverkligande av Kinakommitténs förslag erforderliga statsanslag samt i övriga delar lämna bifall till vad kommittén hemställt.

Professor Anderssons långvariga och resultatrika forskningsarbete i Kina — verkställt dels på uppdrag av, dels i samförstånd med kinesiska regeringen — var ursprungligen inriktat på ett naturhistoriskt forskningsområde, och de stora och från vetenskaplig synpunkt utomordentligt värdefulla paleozoologiska, paleobotaniska och geologiska samlingar, han härunder hopfört, hava kommit svenska institutioner till godo och berett svenska vetenskapsmän ett

Departementschefen.

betydelsefullt material till utforskande. Utgången av Anderssons senare expeditioner i det inre Kina har emellertid lämnat ett annat ej mindre värdefullt utan snarare än betydelsefullare resultat, i det han härunder fann rika och väl bibehållna minnesmärken från förhistoriska kulturer, som dittills varit alldeles okända. Dessa nya fynd och upptäckter föranledde professor Andersson att i ökad grad inrikta sitt arbete på arkeologiska insamlingar och uppmätningar. Det arkeologiska material, som han hemfört från sina senare färder i Kina, har av fackmän ansetts vara utomordentligt betydelsefullt, enär det belyser förut okända tidsskeden i mänsklighetens historia. Professor Anderssons upptäckter hava betraktats såsom epokgörande, därför att de torde bereda möjlighet att finna en lösning av frågan om en uråldrig förbindelse mellan östern och västern och därigenom lämna en i hög grad vidgad uppfattning om den mänskliga kulturutvecklingens gång. Insamlandet av detta material har möjliggjorts genom frikostighet av enskilda svenska mecenater. Genom att detsamma kunnat överföras till Sverige, har det blivit svenska vetenskapsmän förbehållet att göra den första bearbetningen av detta material och inför ett internationellt vetenskapligt forum framlägga de resultat, som dessa forskningar komma att lämna. Min förut lämnade redogörelse visar ock, att Sverige genom dessa samlingar blivit föremål för en intresserad uppmärksamhet, så mycket mer befogad som vårt land sedan länge intagit en framskjuten ställning inom den arkeologiska forskningen.

Jag erinrade nyss om att professor Anderssons undersökningar skett i samförstånd med kinesiska regeringen. Genom sin mångåriga vistelse i Kina och sin därunder vunna förtrogenhet med kinesiska förhållanden hade Andersson där förstått förvärva sig en ställning, som gjorde honom synnerligen väl sedd av de kinesiska myndigheterna och på grund av vilken han mer än någon annan kunnat på ett framgångsrikt sätt planlägga och fullfölja sina vetenskapliga undersökningar. Det var tack vare hans goda förbindelser med de kinesiska myndigheterna, som det lyckades honom att få till Sverige överföra de dyrbara arkeologiska samlingar, varom nu är fråga. Alldeles utan villkor fingo de dock ej lämna Kina. Det tilläts, efter vad jag inhämtat, att dessa samlingar fingo för vetenskaplig bearbetning överföras till Sverige, under förutsättning, att förefintliga dubletter inom viss tid återställas till Kina, ävensom att den vetenskapliga bearbetningen av materialet bleve offentliggjord i kinesiska publikationer, närmast i den i Peking utkommande skriftserien *Paleontologia Sinica*.

Då nu Kina-kommittén gjort det erbjudandet att till svenska staten överlåta dessa samlingar mot det att deras vetenskapliga bearbetning tryggades och garanterades och deras huvudbestånd bleve säkerställt i ett svenskt museum, har jag, i livlig övertygelse om dessa samlingars utomordentliga betydelse för den vetenskapliga forskningen och den fördel, som ligger i att

svenska forskare här få göra de första banbrytande arbetena, ansett mig böra förorda åtgärder i det av kommittén angivna syftet.

Givet är emellertid, att, när det såsom i detta fall gäller ett företag med relativt vittgående ekonomiska konsekvenser, jag ansett nödigt att i alldeles särskild grad granska de av kommittén uppdragna ekonomiska kalkylerna för att se, huruvida icke samma mål skulle kunna vinnas för mindre kostnader än kommittén tänkt sig.

Den första förutsättningen för samlingarnas bearbetning är en ändamålsenlig lokal. I f. d. Östermalmsfängelset där de nu tillfälligtvis äro inrymda, kunna de givetvis icke kvarstanna. Kommittén har föreslagit, att samlingarna skola uppställas i en våning i handelshögskolans nya hus vid Sveavägen i Stockholm, vilken våning skulle för ändamålet förhyras. Byggnadsstyrelsen har icke haft något att häremot erinra, men samtidigt pekat på möjligheten att för ändamålet upplåta vissa lokaler i fastigheten nr 10 vid Västra Trädgårdsgatan härstädes. Sistnämnda utväg synes mig dock ej vara tillräddlig på grund av ovissheten hur länge de kunna bliva för detta ändamål disponibla. Jag har därför ansett det av kommittén gjorda förslaget erbjuda de bästa förutsättningarna i fråga om lokaler för samlingarnas bearbetning och förvaring. Den av handelshögskoleföreningen uppställda hyran uppgår till 18,000 kronor. Jag har ansett mig böra taga i övervägande, om icke detta belopp kan reduceras. Därvid vill jag först erinra, att i kommitténs plan ingick, att ifrågavarande samlingar skulle efter skedd uppackning och bearbetning uppställas i monter och göras genom vissa museala anordningar tillgängliga för den intresserade allmänheten. Jag har emellertid ansett, att man till en början allenast bör inrikta sig på att bereda lokaler för samlingarnas uppackning och bearbetning och att den museala synpunkten bör åtminstone för närvarande träda i bakgrunden.

Häri genom skulle man kunna inskränka rumsbehovet och efter vad jag inhämtat, har handelshögskoleföreningens styrelse medgivit, att, därest vissa rum uteslötes, hyresbeloppet finge reduceras till 15,000 kronor. En ytterligare begränsning av lokalutrymmena anser jag icke tillräddlig, då utom arbetsrum för personal erfordras relativt rymliga lokaler för ett sådant uppställande av de dyrbara samlingarna, att de utan svårighet kunna bliva tillgängliga åtminstone för forskningen och för intresserade vetenskapsidkare. Jag vill erinra, att kunskapen om dessa samlingar redan, i trots av deras korta härvaro, till Sverige lockat flera av Europas främsta vetenskapliga experter på hithörande områden. Nödvändigt synes mig vara att samlingarna beredes en sådan plats, att forskare kunna studera desamma, och från denna synpunkt synas mig de ifrågasatta lokalerna i handelshögskolans hus med den nyss av mig angivna begränsningen vara de i allo mest lämpade, som under nuvarande förhållanden kunna erbjuda sig. Jag har följaktligen ansett mig böra räkna med en årshyra av 15,000 kronor.

Vad beträffar den av kommittén framlagda inredningsplanen — anskaffande av möbler och montrar, elektrisk belysningsarmatur, instrument och redskap — slutar densamma å en summa av 57,858 kronor 40 öre. Jag anser mig kunna räkna med en summa av i runt tal 50,000 kronor. Givetvis är detta belopp i sin helhet icke erforderligt redan första året, och jag har funnit, att detsamma utan olägenhet torde kunna fördelas på ett par budgetterminer. Härigenom kan ock en säkrare erfarenhet vinnas för ett kommande år, grundad på det första årets rön och arbeten. Om jag nu räknar med en totalsumma av 50,000 kronor, fördelad på exempelvis tre eller hellre två budgetår, och för det första året förordad för inredning m. m. ett belopp av 15,000 kronor, innebär icke detta, att denna beräkning behöver vara för framtiden bindande. Givetvis böra de av mig begränsade lokalutrymmena inverka på behovet i förevarande avseende, men det bör dock påpekas, att denna omständighet spelar en mindre roll, när i det ursprungliga lokalförslaget man räknat med vissa reservutrymmen och de begränsade lokalerna medföra en större koncentration men lämna behovet av montrar oförändrat.

Vidkommande särskilt den största posten, anskaffande av montrar, vill jag påpeka, att även för en uteslutande för forskningen avsedd exposition av samlingarna särskilda montrar torde vara nödvändiga, när föremålen icke fara väl av att placeras på lösa hyllor och utan de skydd en glasmonter erbjuder. Skola vidare en gång dessa samlingar överföras till ett blivande historiskt museum och införlivas med dess samlingar, äro dessa montrar redan tillfinnandes och kostnader för nyanskaffning av sådana äro då icke erforderliga.

För anskaffande av ett studiebibliotek har kommittén räknat med ett belopp av 20,000 kronor. Jag finner detta krav synnerligen väl motiverat och har mot den ifrågasatta summan ingen annan erinran att göra än att densamma synes mig böra fördelas på två år. Jag förordar alltså för första året för detta ändamål ett belopp av 10,000 kronor.

Kommer jag så till de beräknade årliga driftkostnaderna, utgöra dessa enligt förslaget, om jag frånräknar det till en början till 18,000 kronor uppskattade hyresbeloppet, 19,860 kronor. De minskade lokalutrymmena medföra en minskad värmekostnad, enligt vad jag inhämtat beräknad till 400 kronor. För nu ifrågavarande ändamål vill jag förorda ett belopp av 18,000 kronor, vilken summa torde böra av Kungl. Maj:t närmare fördelas. Jag vill starkt betona, att en ytterligare sänkning icke är att tillråda av det skäl, att arbetena under de första åren äro avsedda att bedrivas i forcerat tempo för att man skall kunna gent emot kinesiska regeringen uppfylla de åtagna förpliktelserna om leverans av dupletter och bearbetning av samlingarna. I den mån dessa arbeten fullföljas, minskas anslagsbehovet för nu ifrågavarande ändamål.

De av mig nu förordade anslagsbeloppen äro alltså följande :

Engångskostnader:

Inredning (anskaffande av montrer m. m.) . . .	kronor 15,000: —
Studiebibliotek	» 10,000: —

årliga kostnader:

Lokalhyra	» 15,000: —
Driftkostnader	» 18,000: —

Summa kronor 58,000: —

Jag vill till sist beröra den av Kina-kommittén i slutet av dess framställning upptagna frågan om ledningen av den vetenskapliga bearbetningen av dessa samlingar och organisationen av densamma. Kommitténs förslag går ut på tillskapande för professor Johan Gunnar Andersson av en personlig befattning såsom föreståndare för ifrågavarande arkeologiska samling med avlöning lika med vad som nu tillkommer universitetsprofessor, d. v. s. 12,000 kronor jämte ett ålderstillägg å 1,000 kronor. Att professor Andersson är i eminent grad skickad för denna uppgift, därom torde intet tvivel råda. De dyrbara och värdefulla samlingarna hava tillkommit genom hans kraftiga initiativ och utomordentliga skicklighet, och han torde vara den ende i vårt land, som äger de erforderliga förutsättningarna att kunna planlägga och fullfölja de betydelsefulla vetenskapliga arbeten, som äro att förvänta på grundvalen av dessa samlingar. Professor Andersson har förklarat sig villig att mottaga det uppdrag, varom nu är fråga, och med min känedom om professor Anderssons allmänt vitsordade höga vetenskapliga kapacitet vill jag på det allra livligaste förorda förslaget om en personlig befattning för honom. Med hänsyn till befattningens karaktär av forskarbefattning med utomordentligt hög vetenskaplig valör, skulle det måhända legat närmast till hands att låta densamma få formen av en till ettdera av universiteten knuten professur. De arkeologiska samlingar, som bilda grundvalen för den ifrågasatta befattningen och som för att bli rätt belysta lämpligen böra ses i ljuset av de omfattande samlingar, som finnas i statens historiska museum, hänvisa emellertid direkt på sistnämnda institution såsom den, till vilken befattningen bör anknytas. Härtill kommer dessutom, att Kinakommittén redan med riksantikvariens träffat preliminärt avtal om formerna för samlingarnas anslutning till statens historiska museum.

I fråga om samlingarnas ställning i organisatoriskt hänseende vill jag därför, därest desamma efter riksdagens bifall till den föreliggande framställningen varda överlämnade till svenska staten, förorda att de ställas under riksantikvariens och vitterhetsakademiens överinseende. Kommer i en som jag vill hoppas snar framtid statens historiska museum att få sina lokalförhållanden bättre ordnade, böra givetvis dessa samlingar lokalt sammanföras med museets övriga arkeologiska samlingar. Då professor Andersson framdeles kommer att efter uppnådd pensionsålder frånträda den personliga

befattning, jag nu vill förorda, synes mig den anordningen böra vidtagas, att de ostasiatiska samlingarna, som då torde få anses vara vederbörligen bearbetade och vetenskapligt behandlade, ställas under inseeende av en av antikvarierna vid historiska museet. Några konsekvenser för framtiden torde ett bifall till mitt förslag om den personliga föreståndarbefattningen för professor Andersson på intet sätt innebära. Jag vill alltså förorda, att å allmänna indragningsstaten under rubrik vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien uppföres för professor J. G. Andersson en personlig befattning som professor i ostasiatisk arkeologi och föreståndare för den ostasiatiska arkeologiska samlingen med avlönings- och pensionsförmåner lika med vad som tillkommer universitetsprofessor.

Med några ord vill jag till sist beröra den av myndigheterna vid Stockholms högskola uppmärksammade frågan om viss föreläsningsskyldighet för professor Andersson. Givet är att professor Andersson har att i främsta rummet ägna sig åt den vetenskapliga bearbetningen av ifrågavarande samlingar och allt vad därmed närmast hänger samman. Att draga honom från dessa uppgifter genom att ålägga honom en viss obligatorisk föreläsningsskyldighet vill jag icke förorda. Men å andra sidan kan jag ej annat än livligt uppskatta den synpunkten, att möjlighet bör stå professor Andersson öppen att, i den mån hans övriga arbeten det medgiva, hålla vissa föreläsningar inom området för sin vetenskap och därigenom för den studerande ungdomen och en intresserad allmänhet framlägga resultaten av sina forskningar och beröra aktuella vetenskapliga problem, som med dem stå i samband.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att

dels medgiva att för professorn Johan Gunnar Andersson må med ingången av budgetåret 1926—1927 inrättas en personlig befattning såsom professor i ostasiatisk arkeologi och föreståndare för statens ostasiatiska arkeologiska samlingar med de åligganden för Andersson såsom innehavare av denna befattning, som av Kungl. Maj:t bestämmas;

dels besluta, att Andersson skall såsom innehavare av den nu föreslagna personliga professors- och föreståndarbefattningen vara i avlönings- och pensionshänseende likställd med universitetsprofessor;

dels för berörda ändamål under riksstatens elfte huvudtitel, allmänna indragningsstaten, uppföra under rubrik: vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien ett belopp av 12,000 kronor jämte ett tillägg av 1,000 kronor efter fem års tjänstgöring;

dels ock under riksstatens åttonde huvudtitel under vitter-

hets-, historie- och antikvitetsakademien för budgetåret 1926—1927 anvisa:

till inredningsarbeten, såsom anskaffande av montrer m. m. ävensom till ett studiebibliotek för den ostasiatiska arkeologiska samlingen att extra reservationsanslag av 25,000 kronor, samt

till lokalhyra för denna samling ävensom densammas bearbetning, vård och underhåll ett extra anslag av 33,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall ävensom förordna, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. A. Löwenhielm.
